

Dr. Orosz Ildikó:

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Ukrajnában a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola létrejöttéig **nem létezett** önálló magyar felsőoktatási intézmény. A szovjet rendszerben a megye egyetlen felsőoktatási intézményében, az Ungvári Állami Egyetemen sem volt magyar nyelvű képzés. 1963-ban nyitották a magyar szakot, ahol csak a szaktárgyakat oktatták anyanyelven. 1972 óta a kárpátaljai magyar értelmiség maroknyi csapatának jóvoltából **Fodó Sándor szervezésében** beadványt írtak a SZKP legfelsőbb vezetéséhez a kárpátaljai magyar kisebbség helyzetéről, melyben többek között kérték, hogy az Ungvári Állami Egyetemet nyilvánítsák kétnyelvűvé. A totalitárius rendszer módszereivel válaszoltak a beadványra. A szervezőket megbüntették, az egyetemet nem nyilvánították kétnyelvűvé, de évenkénti kérelmek alapján engedélyezték a magyar nyelvű felvételi vizsgát. 1989-ben megalakult a **Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség**, melynek programjában szerepelt a magyar nyelvű felsőfokú képzés megszervezése. Az 1991-ben szerveződött **Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség**, a kárpátaljai magyar oktatási intézmények szakmai-érdekvédelmi szervezete kidolgozta az anyanyelvű oktatás koncepcióját, amely szorgalmazta a magyar csoportok indítását az Ungvári Állami Egyetemen az ott lévő szakokon. A kezdeményezés nem járt sikerrel.

1993 novemberében a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ), a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) együttes elnökségi ülésén, kihasználva az önálló Ukrajna által hozott kisebbségi és oktatási törvényi lehetőségeket döntött egy **önálló, alapítványi felsőoktatási intézmény** létrehozásáról. A kezdeményezéshez csatlakoztak más szervezetek. Hamarosan megalakult a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány (KMFA), amelynek alapító tagjai a KMPSZ, a KMKSZ, a Kárpátaljai Református Egyház és a Beregszászi Városi Tanács lettek.

Az alapítvány felkérésére a **Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola** kihelyezett speciális képzéseként indult meg a magyar nyelvű felsőfokú oktatás 1994-ben tanítói, óvodapedagógia, angol-történelem és angol-földrajz szakon. A speciális képzés első végzősei 1997. június 18-án kaptak diplomát.

1996 szeptemberében sikerült megszerezni az ukrán oktatási és tudományos minisztérium oktatásra feljogosító működési engedélyét, amely az akkreditálási folyamat lezárásáig biztosította a képzéshez szükséges jogi háttérrel. Így olyan régióban sikerült önálló magyar felsőoktatási intézményt létrehozni, ahol ennek korábban nem voltak előzményei. Az intézmény a **Beregszászi Református Egyház** tulajdonában lévő épületben kapott helyet Beregszász központjában. Az 1996-ban önállósult Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola (KMTF) **az egyetlen önálló, az adott állam által hivatalosan elismert magyar felsőoktatási intézmény Magyarországhatárain kívül**. A képzés óvodapedagógia, tanítói, angol-történelem, angol-földrajz szakon indult.

A főiskola profilja folyamatosan bővül. 1997-től történelem-földrajz szakkal szaporodott a választható szakok száma. 1999 őszén a budapesti **Szent István Egyetem** kihelyezett tagozatán kezdődött el a képzés a KMTF bázisán. 2000-ben a nemzetközi ECDL-rendszer keretein belül működő, a KMTF infrastruktúrájára alapuló számítástechnikai tanfolyam is indult az intézmény falain belül. A 2000/2001-es tanévtől pedig a Nyíregyházi Főiskola kihelyezett közgazdasági és menedzser-képzése is kezdetét vette Beregszászon. Szintén a 2000. évtől indult a földrajz szakos képzés, illetve 2003-tól a tanítói–angol szak.

Így a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola fennállásának néhány esztendeje alatt olyan képzési helylé, központtá nőtte ki magát, amely a kor és a helyi magyar közösség egyre szélesebb rétegeinek igényeit elégíti ki, s ahol a továbbtanulni vágyó magyar fiatalok a pedagógiai szakirány mellett a kertészmérnöki, a számítástechnikai és a közgazdasági, menedzseri szakok közül választhatnak. A 2002/2003. tanévtől alap- és középfokú angol nyelvtanfolyamokat hirdetett, amelyeket 66 hallgató látogat. Az elmúlt tanévtől kezdve a főiskola egy éves felvételi előkészítőt szervez a kárpátaljai szórványban élő fiatalok számára, akik az előkészítő sikeres befejezését követően nagyobb eséllyel felvételizhetnek a főiskolára.

Az intézmény 2003. december 11-én felvette a **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola** nevet, így szeptembertől, a hivatalos bejegyzéstől kezdve újabb lehetőség nyílik a profilbővítésre.

A 2003/2004. tanévben a főiskolán tanuló hallgatók száma szakonkénti bontásban az alábbiak szerint alakult.

A hallgatók száma a KMTF különböző képzési formáiban (2003/2004. tanév I. féléve)

Szak, évfolyam	I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam	IV. évfolyam	V. évfolyam	Összesen
Földrajz	25	16	18	15	–	74
Történelem–földrajz	15	8	5	8	10	46
Angol–történelem	22	17	11	10	12	72
Angol–földrajz	–	–	–	1	6	7
Tanítói	18	13	11	16	–	58
Óvodapedagógia	16	15	16	8	–	55
Tanítói–angol	9	–	–	–	–	9
Pedagógusképzés összesen	105	69	61	58	28	321
Kertészeti	50	49	46	31	–	176
Gazdasági	41	47	25	–	–	113
Kihelyezett képzések együtt	91	96	71	31	–	289
Angol alapfokú nyelvtanfolyam	40					40
Angol középfokú nyelvtanfolyam	21					21
Ukrán alapfokú nyelvtanfolyam	43					43
Ukrán középfokú nyelvtanfolyam	11					11
ECDL tanfolyam	61	–	–	–	–	61
Szórvány felvételi előkészítő	6	–	–	–	–	6
Tanfolyamok együtt	182	–	–	–	–	182
Mindösszesen	378	165	132	89	28	792

A 2003/2004. tanévben tehát az intézményben összesen 792 diák tanult valamilyen képzési formában. A különböző képzési formákban résztvevő hallgatók, valamint a választható szakok száma azonban évről évre fokozatosan emelkedik.

Diákjai szakképzésében a hazai főállású és óraadó tanárok mellett az Ungvári Nemzeti Egyetem tanárai, a Nyíregyházi Főiskola oktatói, a Pécsi, a Szegedi és a Debreceni Tudományegyetem, valamint a Kárpátaljai Területi Honismereti Múzeum munkatársai is részt vesznek. Az intézmény szoros kapcsolatot tart fenn más ukrainai (mint például a kijevi Dragomanov Nemzeti Pedagógiai Egyetemmel, a Lembergi Nemzeti Egyetemmel stb.) és magyarországi felsőoktatási intézményekkel.

Oktatói között több tudományos fokozattal rendelkező tanár van. Számos tanár sikeres doktori szigorlatot követően közvetlenül PhD-disszertációjának védeése előtt áll, s több munkatárs folytat tanulmányokat valamely felsőoktatási intézményben PhD-hallgatóként vagy aspiránsként.

A főiskolán a 2003/2004. tanévben 30 olyan oktató dolgozik, akik magyarországi egyetemi vagy PhD-tanulmányaik ideje alatt vagy befejezését követően tértek haza Kárpátaljára.

Végzősei közül 10 tanult tovább PhD-hallgatóként.

Az intézményben 138 hallgató szerzett pedagógusi oklevelet, melynek minősítése egyetemi szintű „Diplom Specialist”. Közülük 13 a főiskolán dolgozik tanársegédi állásban, 11-en Magyarországon folytatják tanulmányaikat PhD-hallgatóként, 7-en másoddiplomásként.

A főiskolán oklevelet szerzett végzősök túlnyomó többsége (több, mint kétharmada) azonban Kárpátalja valamely magyar tannyelvű iskolájában dolgozik pedagógusként. A végzősökkel találkozhatunk például a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, a Beregszászi 3., 4., 6., 8. sz., a Csapi 2. sz., a Szürtei, a Nagyszőlősi 3. sz., a Rahói 1. sz., a Nagyberegi, a Mezővári, a Tiszacsomai, a Mezőkaszonyi, a Gáti Középiskola, a Negyberegi és a Tivadari Református Líceum, a Szernyei, a Rafajnai, a Kígyósi, a Csonkapapi, a Zápszonyi, a Halábori, a Tiszaásványi, a Szalócai, a Kisdobronyi Általános Iskola, a Macsolai Elemi Iskola tantestületében stb. Emellett számos utolsó éves diák vállal részmunkaidőben állást valamely beregszászi vagy a járás területén lévő iskolában.

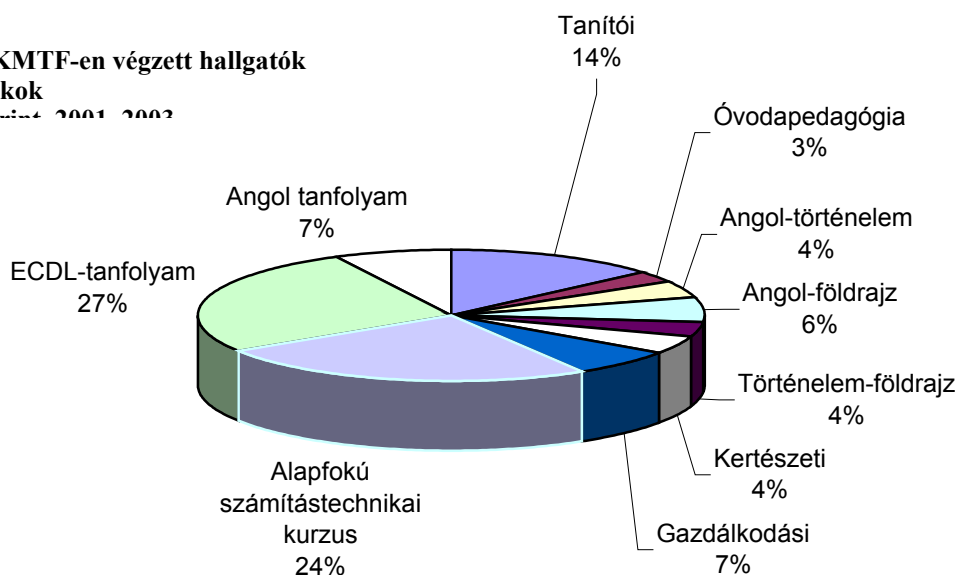
A kertészeti képzésben 20, a gazdálkodásiban 31 hallgató szerzett oklevelet. Különböző tanfolyamaikat 267-en végezték el sikeresen.

A KMTF különböző képzési formáiban végzett hallgatók száma

	2001	2002	2003	Összesen
Tanítói	36	6	20	62
Óvodapedagógia	0	0	13	13
Angol-történelem	0	9	10	19
Angol-földrajz	0	20	8	28
Történelem-földrajz	0	6	10	16
Pedagógusképzés összesen	36	41	61	138
Kertészeti	0	0	20	20
Gazdálkodási	0	0	31	31
Kihelyezett képzések együtt	0	0	51	51
Alapfokú számítástechnikai kurzus	52	41	18	111
ECDL-tanfolyam	46	30	46	122
Angol tanfolyam	0	0	34	34
Kurzusok együtt	98	71	98	267
Mindösszesen	134	112	210	456

A KMTF-en végzett hallgatók szakok

összesen 2001-2003

A főiskolán 2003-ig összesen végzett 138 pedagógus elhelyezkedési adatai

Kárpátaljai pedagógusként helyezkedett el	96	70%
Kárpátalján, nem pedagógiai pályán helyezkedett el	16	12%
Szülési szabadságon van	10	7%
Magyarországon pedagógus	9	6%
Magyarországon, de nem pedagógusként dolgozik	5	4%
Nem dolgozik	2	1%
Összesen	138	100%
A végzettek közül (munkája mellett) továbbtanul	20	14%

Mindez azt igazolja, hogy a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola rövid története folyamán nemcsak felsőoktatási intézményként nyert létjogosultságot, hanem jelentős szerepe van a **kárpátaljai magyarság szülőföldön maradásának elősegítésében**, a közösség túlélési esélyeinek javításában is, számottevően hozzájárul a helyi magyar oktatási intézmények káderhiányának megoldásához.

Elismertség

Ukrajna Akkreditációs Bizottsága 2001. május 18-i ülésén akkreditálta a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola tanítói szakát, 2002 októberében az angol-történelem, az angol-földrajz és a történelem-földrajz, 2003. folyamán pedig az óvodapedagógia szakot! Ezzel az intézmény az egyetlen olyan önálló magyar felsőoktatási intézménnyé vált Magyarország határain kívül, amely államilag elismert, Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma által hitelesített oklevelet adhat ki végzős hallgatói számára. Ez pedig azt jelenti, hogy a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola az ukrán állam által hivatalosan akkreditált felsőoktatási intézmény, ami **példa nélküli a határon túli régiókban**.

A KMTF végzősei által megszerzett oklevél minősítése: „Diplom specialist”, vagyis az intézmény az ukránjai rendszerben III. akkreditációs fokozatú, ami az ukrán–magyar ekvivalencia-szerződés értelmében egyetemi szintű oklevélnek felel meg Magyarországon.

A 2003/2004. tanévben az ukrán állami akkreditációs bizottság megadta a licenziót (a képzésre feljogosító engedélyt) a matematika-informatika és a biológia-földrajz szakpárok beindításához is. Ezeken a szakokon a 2004/2005. tanévben kezdődhet el a képzés.

A KMTF szerkezeti felépítése

ALAPÍTÓ		
ELNÖK	REKTOR	
REKTORHELYETTESEK:		
SZERVEZESI	TANULMÁNYI ÉS TUDOMÁNYOS	

TANSZÉKEK			
Történelem és társadalomtudományi	Pedagógiai és pszichológiai	Nyelvészeti	Természettudományi és matematikai

Az intézmény fenntartója a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány. Szakmai ellenőrző szerve Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma. Az intézmény élén a rektor, valamint az elnök áll. Munkájukat három rektorhelyettes

segíti: a tanulmányi és tudományos, a szervezési, valamint a gazdasági ügyeket felügyelő.

A főiskola legfőbb döntéshozó szerve a Főiskolai Tanács, amelynek az alapítvány elnöke, a rektor, a főiskola elnöke, valamint a rektorhelyettesek mellett a tanszékvezetők és a Hallgatói Önkormányzat elnöke a tagjai.

A KMTF-en 1998-tól négy tanszék működik: a Nyelvészeti tanszék, a Természettudományi és matematikai tanszék, a Pedagógiai és pszichológiai tanszék, valamint a Történelmi és társadalomtudományi tanszék.

A Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola bázisán 1999-ben létrejött a **LIMES Társadalomkutató Intézet**, melynek célja a Kárpátalján folyó társadalomtudományi kutatások szervezése, koordinálása, a helyi magyar közösséggel kapcsolatos dokumentumok gyűjtése, rendszerezése. Az Intézet igazgatója Soós Kálmán, tudományos titkára Cserniczkó István.

Rendezvényeikből

A KMTF kezdettől fogva nemcsak mint oktatási intézmény, hanem mint kulturális és szellemi központ is szolgálja a Kárpátalján élő magyarságot. Ezt jelzi többek között a mintegy 50 kulturális, tudományos rendezvény, amelyek a főiskola szervezésében kerültek lebonyolításra. Rendszeresen megemlékeznek az 1848/1849-es forradalom és szabadságharc eseményeiről és az 1956-os forradalomról. Több kulturális eseménynek is otthont adott az intézmény. Író–olvasó találkozóikon a helyi magyar irodalmi élet képviselői mutatkoztak be. A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága kiállítást rendezett a főiskola falain belül. A Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház rendszeresen bemutatja repertoárját hallgatóik előtt is.

A KMTF Kollégiuma

A főiskola 2002-ben Mádl Ferenc, Magyarország köztársasági elnöke, illetve Anatolij Kinah, Ukrajna miniszterelnöke jelenlétében átadta a hallgatóknak az intézmény diákotthonát. Az Apáczai Közalapítvány támogatásával vásárolt és felújított, Beregszász központjában álló, még a XIX. században épült, volt hotel 85 diák számára biztosít kényelmes szállást, nyújt kulturált pihenési, szórakozási lehetőséget.

A diákok a kollégiumban térítésmentesen közel 20 szakkollégium közül választhatnak. A legkedveltebbek közé tartozik az angol, a német és az ukrán nyelvi szakkollégium, illetve különböző sportfoglalkozások és a tánckör.

A főiskola mint szellemi és tudományos műhely

A főiskola egyben tudományos műhely is. Tanárai, munkatársai tollából számos tankönyv, oktatási segédkönyv, tudományos monográfia, ismeretterjesztő kiadvány született, oktatóik több rangos nemzetközi konferencián képviselik a KMTF színeit.

A főiskola munkatársai az elmúlt években több mint 30 tudományos kiadványt publikáltak. A KMTF oktatóinak és diákjainak tudományos publikációit a főiskola a 2000. évvel kezdődően évkönyv formájában teszi közzé **Acta Beregsasiensis** címmel. Ezen eredmények hátterében ott a főiskola **könyvtára, közel 25 ezer kötet**tel.

2001. november 12-től a KMTF bázisán az Arany János Közalapítvány támogatásával létrejött a Hodinka Antal Magyarságkutató Intézet.

Az intézmény a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetséggel által a kárpátaljai magyar pedagógusok számára szervezett nyári továbbképzéseknek is otthont ad, illetve oktatói révén bekapcsolódik a tanfolyamok munkájába is.

A főiskola Hallgatói Önkormányzata

A KMTF Hallgatói Önkormányzata (HÖK) 1996-ban alakult. A KMTF HÖK 1999 tavaszától működik hivatalosan is bejegyzett szervezetként, önálló jogi személy. Tagjai nemcsak a főiskola hallgatói lehetnek, hanem minden Kárpátalján tanuló magyar anyanyelvű diák, aki a tagsági díj befizetésével belép a szervezetbe, s elfogadja a HÖK alapszabályát.

A HÖK különböző kulturális és szabadidőprogramokat szervez: gólyabál, futballtorna, asztalitenisz-verseny, kosárlabdatorna, sakkverseny, tanár–diák vetélkedő. Klubokat működtet: filmklub, színjátszó-kör, tánckör. Kéthetente az Irodalmi Szalon rendezvényeire gyűlnek össze a hallgatók. A HÖK diákújságot is alapított, amelyet negyedévente jelentet meg.

Nemzetközi kapcsolatok

A KMTF-nek számos ukrain intézmény mellett több külföldi felsőoktatási és tudományos központtal van állandó kapcsolata. A legszorosabban a Nyíregyházi Főiskolával működik együtt. Szoros a kapcsolata a Szent István Egyetemmel is.

A főiskola tudományos kutatóintézete, a LIMES Társadalomkutató Intézet révén szorosan együttműködik a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi és Kisebbségkutató Intézetével, a főiskola pedig a Magyar Tudományos Akadémia Atommagkutató Intézetével.

Tervek, távlatok

A Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola 1993-as létrejötte, illetve 1996-os önállósulása óta folyamatosan halad az intézményteremtés útján. Sürgető feladat **a főiskola végleges elhelyezése**. A KMTF jelenleg a Beregszászi Református Egyház tulajdonát képező ingatlant bérlő, ám a bérlemény már szűk az egyre bővülő főiskola számára.

Beregszász megyei jogú város önkormányzata a főiskola tulajdonába adta a város főterén álló egykori Bereg megyei törvényszék épületét. Az impozáns, Jablonszky

Ferenc tervei alapján a XX. század elején épült 5100 négyzetméter alapterületű műemlék **végérvényesen megoldaná a főiskola elhelyezését**, méltó helyet biztosítva ezáltal a kárpátaljai magyarság egyik legfontosabb intézményének. Az épület rendkívül rossz állapotban van, mivel a második világháború vége óta egy ideig szovjet katonai alakulat állomásozott benne, majd egy finommechanikai üzemnek adott otthont. Felújítása, oktatási célokra való berendezése meghaladja az intézmény szerény lehetőségeit. A felújítási munkálatokhoz támogatókat keresnek.

További feladat a már meglévő szakok, szakirányok bővítése, új szakok indítása, illetve a főiskolán működő kihelyezett tagozatok ukrain letelepítése, hivatalos elismertetése, valamint természetesen a képzési feltételek további javítása, korszerűsítése. A következő szakok indításának előkészítésén dolgozik a főiskola vezetése: magyar–ukrán, magyar–angol, kertészmérnöki, valamint közgazdasági.

Dr. Orosz Ildikó, 1960. március 19-én született az Ungvári járási Nagydobronyban (Kárpátalján), pedagógus családban.

1977-ben felvételt nyert az Ungvári Állami Egyetem matematika szakára, ahol 1983-ban kapott matematika tanári diplomát.

1985-ben kinevezték a nagydobronyi iskola oktatásáért felelős igazgatóhelyettesévé.

1990-ben a Nagydobronyi Középiskola tanári, szülői és tanulói testületéből álló konferenciája megválasztotta igazgatónak és 1995-ig látta el az igazgatói teendőket.

1995-ben felvételt nyert a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékének „A nevelés és művelődés társadalmi összefüggései” című doktori program képzésére. 2001-ben megvédte értekezését a doktori (PhD) fokozat megszerzése érdekében a neveléstudományban. Témája: „A magyar nyelvű oktatás helyzete Kárpátalján az ukrán államiság kialakulásának első évtizedében (1989-1999).

1996-tól a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola tanára és főigazgatója, 2002-től elnöke.

* * *

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Szolnoki Főiskola vezetői 2004 tavaszán együttműködési szándéknyilatkozatot írtak alá Szolnokon.